

ESIPUHE

SEURANTAA RAJOJEN YLITSE?

Lajistoseurantojen käsite on melko vakiintunut ja koskee tavallisesti ja yksinkertaistettuna tieteellisten periaatteiden mukaisesti järjestettyä lajihavaintojen kirjaamista tiettyinä aikoina tietyissä paikoissa. Hyvin hallittua toimintaa, joka tuottaa arvokasta tietoa monenlaiseen tutkimukseen koskien esimerkiksi ilmastomuutosta, maankäytön muutosta tai luonnon monimuotoisuuden tilan arviointia.

Lisämausteen tähän tuo tarve seurata haitallisten vieraslajien leviämistä uusille alueille. Haitallisten vieraslajien vaikutukset ulottuvat laajalle ja yhteiskunnan monelle sektorille. Pahimmillaan haitalliset vieraslajit ovat yhtäaikaaisesti uhka kansantaloudelle, ruokatuotannolle, terveydelle ja luonnon monimuotoisuudelle. Tätä on siis syytä seurata ja ei ainoastaan tietyssä paikassa, tiettyyn aikaan ja tietyllä tavalla, vaan kaikkialla, kaikkina aikoina ja kaikilla menetelmillä. Siis hieman erilaista seuranta. Lisäksi on ensiarvoisen tärkeää seurata näiden pelottavien ”alienien” liikkeitä rajan pinnassa ja etenkin vähän kauempana rajojen takana. Tässä on siis lyötävä viisaat päät yhteen niin venäläisten, virolaisten, ruotsalaisten kuin norjalaistenkin kanssa yhteisen seurantajärjestelmän löytämiseksi. EU on asiassa ollut liikkeellä jo kauan ja luonut mekanismeja tämän tiedon hallintaan... mutta kun se toiminta on niihin kankeaa ja junnaa jälkijunassa. Pitää siis aktivoitua itse.

Suomen Lajitietokeskus on ottanut härkää sarvista ja tekee vieraslajiyhteistyötä Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) ja Luonnonvarakeskuksen (Luke) lisäksi myös laajemmin Pohjan-Baltian alueella toimivien kumppaneiden kanssa. Viimeisimmät päätökset asian haltuun saamiseksi ovat SYKE-vetoisen DIAS-hankkeen, Karjalan tiedeakateman sekä Lajitietokeskuksen yhteistyön tulosta. Lisäksi Pohjoismaiden kanssa vieraslajien leviämistä on vakavasti pohdittu lajitietokeskusten kesken akselilla Suomen Lajitietokeskus – Artdatabanken (Ruotsi) – Artsdatabanken (Norja). Merialueiden kautta kulkeutuva lajisto on oma haasteensa, jossa yhteistyön kirjoa on laajennettava vielä selvästi, vaikka sitäkin jo luonnollisesti tehdään. Yhteisenä tavoitteena ei voi olla vähempää kuin palvelu, jonka kartalle saadaan mahdollisimman ajantasainen näkymä kaikkein haitallisimpien vieraslajien liikkeistä, suunnasta ja nopeudesta. Valitettavasti kaikkia liikkeitä ei kyetä ennakoimaan, kuten lentoteitse kulkeutuvia vaaroja. Tässäkin auttaisi maailmanlaajuinen seuranta, jota voitaisiin hallita maailman lajitietokeskuksen Global Biodiversity Information Facilityn (GBIF) palvelussa gbif.org. Tietoa haitallisista vieraslajeista ja niiden viimeaikaisesta kehityksestä saadaan Lajitietokeskuksen ylläpitämästä palvelusta Vieraslajit.fi, jonka sisällöntuotannosta vastaa Luke.

Kauniita tienpiennarten lupiineja ja rantojen kurturuusuja ei välttämättä koeta haitallisiksi, vaikka niiden uhka alkuperäiselle luonnollemme on ilmeinen. Siksi on syytä pitää silmät auki ja lisätä tietoisuutta sekä torjua ja seurata haitallisia vieraslajeja ja niiden edesottamuksia.

KARI LAHTI

Päällikkö, biodiversiteetti-informatiikka

Suomen Lajitietokeskus, LUOMUS – Luonnontieteellinen keskusmuseo

LUOMUS
LUONNONTIETEELLINEN KESKUSMUSEO

LAJI.FI
SUOMEN LAJITIETOKESKUS
FINLANDS ARTDATACENTER
FINNISH BIODIVERSITY INFO FACILITY